

F. Halsema, burgemeester van Amsterdam
F.B.J. Grapperhaus, Minister van Justitie en Veiligheid

Amsterdam, 18 juli 2019

Betreft: voorgenomen verhuizing cellencomplexen naar Schiphol

Geachte mevrouw Halsema, geachte heer Grapperhaus,

In een interview in het Parool van 14 maart 2019 heeft u gezamenlijk bekendgemaakt dat per 1 januari 2020 de huidige cellencomplexen Flierbosdreef, Elandsgracht en Meer en Vaart van de Politie Eenheid Amsterdam zullen gaan sluiten. De arrestanten zullen vanaf die datum worden geplaatst in het Justitieel Cellencomplex Schiphol (JCS) te Badhoevedorp. In de brief van diezelfde dag van u, Minister Grapperhaus, aan de Tweede Kamer¹ schreef u zelfs dat de verwachting was dat de eerste arrestanten al eind 2019 in JCS geplaatst zullen worden. U, mevrouw Halsema, noemde deze oplossing in het interview 'de schoonheid van de eenvoud'.² Gevolg van dit plan zou zijn dat er vanaf 2020 172 extra agenten beschikbaar zouden komen voor de Politie Amsterdam. In het Algemeen Overleg van 4 juni 2019³ heeft u, Minister Grapperhaus, herhaald dat hiermee 172 agenten worden 'vrijgespeeld' die op dit moment met de arrestantenzorg belast zijn op de genoemde cellencomplexen in Amsterdam.

Hierbij zenden wij u namens de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA) en de Nederlandse Vereniging van Jonge Strafrechtadvocaten (NVJSA) een reactie op dit voornemen om de huidige cellencomplexen in Amsterdam te sluiten en de arrestanten in te sluiten op JCS.

Wij willen vooropstellen, dat wij uiterst ongelukkig zijn met het tijdstip en de wijze waarop wij betrokken zijn geraakt bij dit voornemen en ook met de communicatie hierover tijdens de Transitie bijeenkomst die op 9 mei 2019 plaatsvond bij Zuid-WTC in Amsterdam. Tijdens die bijeenkomst is bovendien medegedeeld dat de plannen c.q. de businesscase zouden zijn besproken met vertegenwoordigers van de advocatuur. Navraag bij de Nederlandse Orde van Advocaten en de lokale orden van advocaten heeft duidelijk gemaakt dat een dergelijk overleg niet heeft plaatsgevonden. Nadat daarover door ons bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid navraag was gedaan, bleek 'abusievelijk' te zijn medegedeeld dat de advocatuur was betrokken in de besluitvorming; dat was nog niet gebeurd. Overigens waren wij ook niet uitgenodigd voor de bijeenkomst van 9 mei 2019, maar is ons door wel uitgenodigde partijen verzocht aanwezig te zijn bij die bijeenkomst gezien onze rol in de voorgenomen plannen.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/regering/bewindspersonen/ferdinand-grapperhaus/documenten/kamerstukken/2019/03/14/tk-samenwerking-dji-en-politie-op-het-gebied-van-arrestantenzorg-amsterdam>

² <https://www.parool.nl/amsterdam/stad-krijgt-172-extra-agenten-op-straat~b153732b/>

³ 29628, nr. 894

Uit consultatie van de Amsterdamse leden van de NVSA volgt dat verschillend wordt gedacht over de voorgenomen verhuizing. Een deel van de leden lijkt het een goed idee en een deel van de leden is tegen. Beide groepen delen echter dezelfde zorgen en die zorgen willen wij u hierbij overbrengen, zodat daarmee in de besluitvorming en de eventuele uitvoering rekening kan worden gehouden.

Arrondissementsverplaatsing

JCS ligt in Badhoevedorp en maakt daarmee deel uit van de gemeente Haarlemmermeer. Die gemeente is gelegen in het juridische arrondissement Noord-Holland en niet in het arrondissement Amsterdam waar alle huidige cellencomplexen zijn gevestigd. Wij hebben daardoor ernstige zorgen over de juridische en feitelijke consequenties van de verplaatsing.

Piketmeldingen

Wij begrijpen dat het voornemen is om arrestanten zo spoedig als mogelijk te verplaatsen naar JCS en het liefst daar hun voorgeleiding in het kader van de aanhouding door de hulpofficier van justitie te laten plaatsvinden. Vanzelfsprekend zal ook een opvolgende inverzekeringstelling dan worden bevolen terwijl zij zich in JCS en dus Badhoevedorp bevinden. Volgens de huidige regelgeving zal de Raad voor Rechtsbijstand een piketmelding doen uitgaan aan een advocaat die werkzaam is in het arrondissement waar de aanhouding en/of inverzekeringstelling plaatsvindt. Dit kan tot gevolg hebben dat alle meldingen die betrekking hebben op 'Amsterdamse' arrestanten in JCS, zullen worden uitgemeld aan een advocaat die werkzaam is in het arrondissement Noord-Holland en dat die advocaten de bijstand zullen gaan verrichten in *alle* Amsterdamse zaken. Dat is voor de leden van onze verenigingen uit het arrondissement Amsterdam een onaanvaardbare consequentie van de voorgenomen plannen. Het is noodzakelijk dat de Raad voor Rechtsbijstand effectueert dat al deze meldingen aan de piketadvocaten van het arrondissement Amsterdam zullen worden uitgemeld.

Behandeling van een nieuw strafbaar feit

Daarnaast is de vraag in welk arrondissement de zaak zal worden behandeld, indien een arrestant tijdens zijn verblijf op JCS een mogelijk nieuw strafbaar feit pleegt, zoals bijvoorbeeld vernieling (van een cel), belediging of mishandeling. In dat geval zal mogelijk een nieuwe aanhouding volgen en zal er een nieuwe piketmelding moeten uitgaan. Wij hebben begrepen dat het voornemen is om die incidenten onder het arrondissement Noord-Holland te laten vallen, omdat de feiten immers daar zijn gepleegd. Indien dat gebeurt, zal voor die nieuwe zaken een nieuwe piketadvocaat moeten worden benaderd en omdat het feit is gepleegd in arrondissement Noord-Holland zal dat een piketadvocaat uit Noord-Holland zijn. De arrestant heeft dan opeens twee piketadvocaten uit verschillende arrondissementen, die hem mogelijk beiden willen bezoeken en beiden de verplichting hebben hem bij te staan. Regelmatig zal die verdachte echter in hetzelfde verhoor worden gehoord over de Amsterdamse feiten en de nieuwe Noord-Hollandse feiten. Dat zou betekenen dat de verdachte met beide advocaten consultatie moet hebben en dat *beide* advocaten bij het verhoor aanwezig zullen zijn. Voorts wordt een dergelijk incident op een cellencomplex over het algemeen op dezelfde dagvaarding geplaatst als de initiële zaak en zijn er dan dus twee advocaten die elk een deel van de dagvaarding zouden moeten gaan behandelen.

Daar komt in een dergelijke situatie nog bij dat in de zaak van het nieuwe incident de officier van justitie uit Noord-Holland kan beslissen dat de verdachte *voor dat nieuwe feit* zal worden heengezonden, terwijl er ook nog een Amsterdamse zaak (en officier van justitie) is waarvoor de verdachte eveneens is aangehouden. Mocht besloten worden de verdachte in beide zaken

voor te geleiden voor de rechter-commissaris, dan zou dat betekenen dat de verdachte naar zowel de rechtbank Amsterdam als de rechtbank Noord-Holland moet worden vervoerd om te worden voorgeleid. Kort gezegd kunnen de plannen zorgen voor gelijklopende procedures in het arrondissement Noord-Holland en Amsterdam, met twee advocaten, twee officieren van justitie en twee rechtbanken. In de huidige situatie komt dat niet voor.

Bevoegdheid OM

Bovendien zal uiteraard ook moeten worden gerealiseerd, dat het openbaar ministerie Amsterdam bevoegd zal zijn om te beslissen over arrestanten in JCS.

Zorg

Tot slot dient te worden bepaald, welk arrondissement de GGD-zorg gaat leveren voor de arrestanten in JCS. Welke GGD moet worden betrokken in het geval van arrestanten met psychische problemen en welke dienst zal worden ingeschakeld bij mogelijke medische zorg?

Vervoersproblematiek

Naast de juridische en feitelijke complexiteit zoals hiervoor geschetst, veroorzaken de plannen ook vervoersproblemen.

Bereikbaarheid JCS

JCS kan met de auto en het OV worden bereikt. De meeste piketmeldingen worden uitgemeld rond 7 uur in de ochtend. Volgens de huidige regelgeving dient de piketadvocaat binnen twee uur op locatie te zijn om zijn cliënt te consulteren. Met regelmaat ontvangt een piketadvocaat meerdere meldingen om 7 uur en deze cliënten dienen na elkaar geconsulteerd te worden. De A4 van Amsterdam naar Den Haag en de A4 van Den Haag naar Amsterdam stonden respectievelijk op nummer 2 en nummer 3 van de 'file top 10 van 2018'. Weliswaar betrof dat deels andere delen van de A4 dan het deel tussen Amsterdam en Schiphol, maar uiteraard zullen die files hun doorwerking hebben op dat traject. Bovendien is het een feit van algemene bekendheid dat de A10 en de A4 in de ochtend, zeker op werkdagen, zeer druk kunnen zijn en veel vertraging kunnen opleveren. Dit zal consequenties hebben voor de reistijd van de advocaten, de reclassering, de tolken, de raad voor de kindbescherming en ook de arrestanten zelf die vanuit Amsterdam moeten worden vervoerd naar JCS en eventueel daarna vanaf JCS naar de rechtbank(en). Wij verwachten dat dit zal leiden tot vertraging in de consultatie, de verhoren, de voorgeleidingen voor de rechter-commissaris en de snelrechtzittingen.

Veel advocaten zijn voor hun vervoer afhankelijk van het openbaar vervoer en zullen daarvan gebruikmaken bij hun bezoek aan JCS. Via het OV is JCS uitsluitend bereikbaar door vanaf Schiphol Plaza te reizen met bus 185. De eerste rit is rond 5 uur in de ochtend, de laatste rit rond 22 uur in de avond. De ervaring leert dat het bezoek aan cliënten en het bijwonen van de verhoren regelmatig voortduurt tot na 22 uur 's-avonds. Dan is er echter geen busverbinding meer naar Schiphol Plaza. Dat heeft tot gevolg dat de advocaten niet meer met het OV naar huis kunnen gaan. Een taxi bellen is dan geen reële optie, gezien de kosten en de wachttijden daarvoor. Evenmin kan men de afstand naar Schiphol Plaza lopen (3,4 km). Zodoende zal geëffectueerd moeten worden dat er altijd een mogelijkheid is om vanaf JCS met het openbaar vervoer naar Schiphol Plaza te reizen of naar een treinstation of centrale locatie in de buurt. Deze problemen gelden uiteraard ook voor de overige betrokkenen: arrestanten, verbalisanten, tolken en reclasseringsmedewerkers.

Reiskosten buiten arrondissement

Onder de huidige regelgeving van de Raad voor Rechtsbijstand ontvangt de advocaat een reisvergoeding van € 0,37 per km voor een piketmelding *binnen* het eigen arrondissement. Als de cliënt zich in een ander arrondissement bevindt, bedraagt de reiskostenvergoeding € 0,09 per km (voor de gehele reis, ook de kilometers in het eigen arrondissement). Dit betekent dat Amsterdam piketadvocaten onder de huidige voorgestelde plannen geen aanspraak meer maken op de reisvergoeding van € 0,37 per km, nu JCS in een ander arrondissement ligt. Wij stellen ons op het standpunt dat voorkomen moet worden dat voor het bezoek aan JCS een kilometervergoeding van € 0,09 wordt verstrekt, louter omdat JCS in een ander arrondissement ligt.

Daar komt dat bij JCS sprake is van betaald parkeren, hetgeen voor de piketadvocaten een serieuze aanslag is op de toch al bijzonder lage piketvergoedingen. Wij achten het noodzakelijk dat piketadvocaten kosteloos kunnen parkeren bij JCS.

Voorzieningen op JCS

Wanneer de plannen worden doorgevoerd, menen wij dat er op JCS een groot aantal voorzieningen voor de piketadvocaten moeten worden geregeld. Dat betreft in ieder geval:

- Toegang tijdens en buiten kantooruren zoals mogelijk was op de cellencomplexen;
- Voldoende spreekkamers met stopcontacten en bereik (internet);
- Werkruimtes met in ieder geval tafels, stoelen, stopcontacten en bereik (internet);
- Lunchvoorzieningen;
- Toiletvoorzieningen;
- Kluisjes;
- De mogelijkheid relatief snel en eenvoudig naar buiten en binnen te gaan.

Zonder deze voorzieningen zal het voor de advocatuur niet mogelijk zijn adequate rechtsbijstand te verlenen aan de arrestanten. Wanneer een flexplek op JCS wordt gecreëerd voor de piketadvocaten die dienst hebben, kunnen de consultatiegesprekken en verhoren efficiënter worden gepland.

Minderjarigen

Specifiek voor minderjarige arrestanten heeft te gelden dat als zij in vrijheid worden gesteld, zij door iemand moeten worden opgehaald. Daarvoor is het noodzakelijk dat de ouder/verzorger naar JCS afreist. Zeker als sprake is van een eenouder-gezin of als de ouders geen auto hebben, zal dat voor ongekend grote problemen zorgen. Wat zal er met de minderjarige gebeuren als de bus niet meer naar JCS rijdt (bijvoorbeeld ná 22 uur 's-avonds? Moeten zij dan verplicht een nacht op JCS blijven, totdat ze kunnen worden opgehaald? De regelgeving omtrent het aanhouden en ophouden van een minderjarige is juist per 1 juni 2019 aangepast, zodat een minderjarige niet langer dan strikt noodzakelijk op een politiebureau hoeft te verblijven.⁴

Voorts zijn wij van mening dat in de geplande verbouwing van JCS rekening moet worden gehouden met voorzieningen voor kinderen, zoals wachtruimtes voor familie en kindvriendelijke cellen.

⁴ Zie Wet van 15 mei 2019 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering en de Overleveringswet ter implementatie van richtlijn nr. 2016/800/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure (PbEU L 132), *Staatsblad* 2019/180.

Invrijheidsstelling en vervoer verdachten

De vraag rijst wat gaat gebeuren met de arrestant, minderjarig én meerderjarig, die vanuit JCS in vrijheid wordt gesteld. De enige beschikbare OV-verbinding gaat naar Schiphol-Plaza, hetgeen tot consequentie zal hebben dat de meeste mensen de bus naar Schiphol-Plaza zullen nemen. Dit kan mogelijk leiden tot nieuwe strafbare feiten op Schiphol-Plaza. Arrestanten die geen geld bij zich hebben zullen bovendien de bus niet kunnen nemen en gaan wellicht lopend op pad. Omwille van de veiligheid van die personen (gezien het aanwezige verkeer) en de omgeving lijkt dat geen gewenste oplossing.

Wij hebben begrepen dat DV&O de arrestanten vanaf de politiebureaus in Amsterdam naar JCS zal gaan vervoeren. Kennelijk wordt erover nagedacht om DV&O de verdachten die in vrijheid zijn gesteld de vrijwillige mogelijkheid te geven om vanaf JCS vervoerd te worden naar een centrale locatie in Amsterdam. Nog los van de vraag welke locatie dat zou moeten zijn, is het de vraag hoe deze vrijgelaten personen vervoerd gaan worden. Dat kan niet meer in een busje van DV&O, nu dat is ingericht om arrestanten te vervoeren. Bovendien bestaat bij een vrijwillig vervoer de mogelijkheid dat vervoer te weigeren en dan bevindt de vrijgelaten arrestant zich alsnog voor de deur van JCS. Wat hij of zij dan gaat doen is niet helder, maar wenselijk lijkt het niet. Ook zullen de busjes niet permanent beschikbaar zijn en zal een wachttijd gaan ontstaan, waarvoor een wachtlocatie moet worden gecreëerd.

Klimaat

Naast al deze inhoudelijke, feitelijk en juridische, knelpunten, bestaat er bij onze leden ook nog een andere zorg en die heeft betrekking op het milieu en het klimaat. De verplaatsing naar JCS zal leiden tot extra uitstoot van CO₂ in Amsterdam, allereerst al door de busjes van DV&O die gaan rondrijden om de arrestanten naar JCS te brengen. Daarnaast zullen de advocaten, de reclassering, de kinderscherming, de GGD en alle overige ketenpartners vanwege de beroerde OV-verbinding over het algemeen met de auto naar JCS gaan reizen, hetgeen een aanmerkelijke vermeerdering van de gereden kilometers zal zijn ten opzichte van de huidige bezoeken aan de Amsterdamse cellencomplexen. Ook het vervoer naar de rechtbank in verband met de voorgeleidingen en het mogelijke vervoer van vrijgelaten verdachten naar een centrale plek zal voor meer uitstoot zorgen. Dit lijkt niet in overeenstemming te zijn met de rol die Amsterdam voor zichzelf ziet in de vermindering van de CO₂-uitstoot (Amsterdam Klimaatneutraal 2050).

Conclusie

Samengevat hebben wij grote zorgen en komt het plan ons vanwege het bijna volledige gebrek aan tijdig overleg met *alle* betrokken partijen, als onvoldoende doordacht voor. Wij hopen dat wij met deze brief een bijdrage hebben kunnen leveren in de verdere besluitvorming en verzoeken u nadrukkelijk onze zorgen daarin mee te nemen en de gesignaleerde problemen op te lossen voordat de plannen praktijk zullen worden.

Tevens verzoeken wij u, om ons een inhoudelijke reactie op deze brief te doen toekomen.

Met vriendelijke groet,

Jeroen Soeteman
Voorzitter NVSA

Joren Veldheer
Voorzitter NVJSA